

Felföldi Gáborné mk.százados, főiskolai tanársegéd:

GONDOLATAIM A HONVÉDSÉGRŐL

Írásommal a HM Társadalompolitikai Főosztálya felhívására szeretnék reagálni. A felhívás a Magyar Honvéd 15. számában jelent meg.

A kidolgozásra váró feladatterv 3. fő témájához kapcsolódó gondolataim egy részét tartalmazza ez a cikkem, a jelenlegi helyzet elemzése után.

Szükség van-e a Magyar Honvédségre?

A magyar nép nemzeti önbecsüléséhez mindig is szorosan hozzátartozott az a tény, hogy volt hadserege.

A magyar nép mindig is szerette a katonákat, ha a katonák tetteikkel kiérdemelték a szeretetét. Minden lépésünket, amelyet ezután teszünk a Magyar Honvédség átszervezésében, ez kell hogy vezérelje.

A szűkebb értelemben vette szakmai változtatások mellett természetes igényként jelentkezik a hazaszeretetre, hazafiasságra való nevelés igénye. A társadalom ezt is joggal várja el tőlünk az új, védelmi doktrína kidolgozása mellett. Ennek az elvárásnak igyekszünk eleget tenni.

Tudjuk azonban azt is, hogy a lakosság egy része - hála néhány, jól felépített nyilatkozatnak - a gazdasági bajok egyik fő okozóját látja a honvédségben, és jó néven venné, ha a költségvetést egyáltalán nem terhelnék katonai kiadások.

Erre mi természetesen nem tudunk mit mondani. A döntés joga és felelőssége az országgyűlésé, illetve a köztársasági elnöké.

Hazafiság, hazaszeretet

Mi, magyarok, sokszor ütesünk a ló másik oldalára. Eddig az egyik oldalán voltunk a hazafiság, hazaszeretet kérdésének megküzelítőleg nullára redukálásával az internacionalizmus jegyében.

Napjainkban az akadályok a nemzeti identitás érvényrejutása, a magyarság nyílt vállalása elől elhárulni látszanak.

Vigyázzunk, nehogy átéssünk a ló másik oldalára egy túlfűtött nacionalista szemlélet kialakításával!

Az igaz, hogy így rövid idő alatt elég nagyszámú ellenséget szerezhetnénk magunknak körkörös elrendezésben, de nem hiszem, hogy a társadalom átalakulásának küszöbén, a gazdaság megújulásának kezdete előtt éppen ez lenne az egyik legokosabb törekvésünk.

Találjuk meg a középutat, régi lovasnenezethez méltóan ülünk fel a lóra!

Mi a teendő?

A mai fiatalságot direkt módon nem lehet a hazafiságra, hazaszere-tetre nevelni. A megelőző generációkat sem lehetett, de ma, a szocializmus súlykolósos ideologizálása után már végképp nem lehet. Az indirekt módsze-erek nagyon régiek. Nem kell őket kitalálni, csak elő kell venni és alkal-mazni!

Társadalmunkban ma ezt a feladatot szinte teljes egészében az isko-lának kell felvállalnia, mert a család napjainkban nem képes ehhez segítsé-get nyújtani.

Miért nem? A válasz több megközelítésben is elgondokodtató:

Hol van a család, melynek tagjait a szeretet ezer szála kötötte össze?

Hol van a család, melyre annyira jellemző volt a gondoskodás, a megértés, a féltés, az öröm és a bánat megosztása, az egymásért érzett felelősség?

Napjaink hajszolt életmódja a családok többségét tönkretette, a csa-ládi életet formálissá redukálta. A családok ma többnyire békés vagy békét-len együttélésekből állnak.

A régi család megtanította fiainkat és természetesen lányainkat is - már gyermekfejjel - a hazaszere-tetre. Hogyne tanította volna meg, hiszen a családi ünnepeken hallotta a szülei, nagyszülei által énekelt népdalok között azokat is, amelyek a hazáról, a katonákról száltak. Kíváncsi lennék, hogy ma, 1990-ben hány fiatal tudná elénekelni például a következő dalt:

"Százados úr sejhaj,
százados úr, ha felül a lovára
visszatekint sejhaj,
visszatekint az elfáradt bakákra.

Ugye fiúk, szép élet a katona élet,
csak az a baj, sejhaj,
csak az a baj, hogy nehéz a viselet!"

Ezek a dalok szólnának ma is, ha nem felejtettük volna el őket. És nevelnének ma is, mint ahogyan tették azt évtizedeken, évszázadokon át. Gondos, szakértelemmel végzett válogatás eredményeként össze lehetne állítani egy zenei anyagot, amely képes lenne elmondani az adott korról mindazt, ami tankönyvekben, nevelési elvekben el nem mondható.

A globális megoldás

Ebben a helyzetben az iskoláknak fontos szerepük van. Kérdés, hogy fel tudják-e vállalni az elvégzendő hatalmas munkát? (Iskola alatt értem az alsó-, közép- és felsőfokú oktatási intézményeket is.) Véleményem szerint ki kellene dolgozni a katonai főiskolákra vonatkozóan a hazafiságra, hazaszeretetre való nevelés feladatait, módszereit, valamint a tevékenységrepertoárt.

Ennek elemeit azután fel lehetne használni - az egyes iskolatípusok tanulóinak fejlettségi szintjét figyelembe véve - az egész oktatásban, valamint a sorállomány sorkatonai szolgálat ideje alatt történő nevelésében. A fokozatosság és az egymásra épülés elvét természetesen szem előtt kell tartani.

A hazafiságra és hazaszeretetre való nevelés közvetett módszerének meghatározó elemei

1. Múltunk valóságghú megismertetése az egyik nagy feladatunk. Nem a politika-formálta múlt, hanem a valóságos, tényekből meghatározható múlt-ra gondolok.

Ezt lenne hivatott szolgálni egyrészt a Hadtörténelem című tantárgy bevezetése. A Killián György Repülő Műszaki Főiskolán az 1989/90-es kiképzési évben kezdték el az oktatását. A tantárgy azonban jelenleg nem tölti be a neki szánt - tőle elvárt - szerepet. Ennek két oka van:

- a rabszolgatartó társadalmak háborútól 24 óra alatt (pontosabban: 24 x 45 perc alatt) a közelmúlt helyi háborúk sorozatáig érdemben eljutni lehetetlen;

- arányait tekintve jóval nagyobb rész jut az emberiség valaha is viselt háborúira, mint a magyar nép harcaira, holott erre kellene 70-80 % -ban felépíteni a tárgyat.

Célszerű lenne felkérni a Katonapolitikai és Hadtudományi Intézet, valamint a ZKA Hadművészet Története Tanszék munkatársait a tantárgy tematikájának tudományos igényű megtervezésére, valamint az oktatáshoz szükséges jegyzet megírására.

A tananyaghoz kapcsolódóan az órarendbe beépítve kirándulásokat kellene tervezni nemzeti emlékhelyeinkre (pl. Ópusztaszerre), a nevezetes csaták színhelyeire (pl. Mohácsra), valamint az Országos Hadtörténeli Múzeumba. A tantárgy óraszámát ennek megfelelően kellene meghatározni.

Véleményem szerint egyszer meg kellene próbálni a szokásos tervezési munkát fordítva elvégezni: nem az adott óraszámából kiindulva, hanem a szükségéből.

Főiskolánkon már most, az 1990/91-es kiképzési év kezdetére terveztek kirándulásokat hallgatóinknak. Ez is hozzájárul ahhoz, hogy összhangba lehessen hozni a 3 éves képzés tematikáját és az új törekvéseket.

Fontos feladat vár a Katonapedagógia tantárgyra is, hiszen a katonai nevelés történetével a tisztjelöltek pedagógiai ismereteit alapozza meg. A jövőben kiemelten kell foglalkozni a csapatoknál szükséges speciális katonai feladatok nevelési kérdéseivel. A hallgatók a tantárgy keretén belül ezt a témakört is feldolgozzák.

2. Múltunkhoz, népünkhöz és hivatásunkhoz elválaszthatatlanul hozzátartozik a katonazene. Megismerése nélkül nem tudjuk átérezni azt a lelkesedést, azt az elszántságot, amely sokszor vitte csatába a magyart. Véleményem szerint fel kellene kérni Dr. Takaró Zoltánt, a katonazene történet tudós ismerőjét, hogy állítson össze egy tartalmilag jól felépített zenei anyagot rövid történeti ismertetővel. Ez az anyag alapját képezhetné a szaktanárok által irányított énektanulásnak. A szaktanárok szót aláhúzom. Nem lenne célszerű ugyanis a szolgálatvezetőknek vagy a századparancsnokoknak megbízást adni az ének oktatására. Mindenképpen hozzáértő embereket kell megnyerni az ügynek.

Az ének tanulására nagy szükség van, hiszen ma már a Himnuszot vagy a Szózatot is alig tudnánk elénekelni, mivel éveken át nem gyakoroltuk. A közös éneklés örömöt elfelejtettük, a mai fiatalok pedig talán még nem is ismerik.

3. Az értelmi és érzelmi nevelés mellett hallgatóink számára kiemelt jelentőségű a testi nevelés. A testi nevelés minden parancsnok és tanár feladata, szerben a testneveléssel, amely a testnevelő tanárok feladata. Oktatási intézményeinkben nagyon háttérbe szorult az "ép testben ép lélek" egységnek megvalósítása. Azt megtanultuk, hogy az egészség nem a betegség hiányát jelenti, de tenni keveset teszünk (pontosabban: tettünk eddig) azért, hogy az átlagos fizikai képességű gyermekeink állóképessége is elérje legalább a korosztályától joggal elvárható átlagos szintet. Ez nemcsak anyagi kérdés. A szakemberek véleményét figyelembe véve sokat tehetnénk ennek érdekében.

Főiskolánkon a testnevelés kiemelt szerepet kapott eddig is. Hallgatóinknak jónéhány sportág művelésére van lehetőségük. A feltételek (sportlétesítmények) az országos főiskolai, egyetemi átlagfeltételeknél sokkal jobbak.

A testi állapot mellett az egészség fogalmába tartozik még a lelki egészség. Ennek megléte biztosítja a pszichés funkciók egészséges működését. Megfelelő légkör kialakításával arra kell törekednünk, hogy a hallgatóinkkal foglalkozó nevelő testület valamennyi tagjának értelmi, érzelmi, lelki tevékenysége segítse azt.

A harmadik, ami szükséges ahhoz, hogy egészségesnek tudhassuk magunkat, az a társas jó érzés stabil állapota. Ez általában a társadalomba való beilleszkedést minősít meglétével, vagy hiányával jóra, illetve rosszra. Hallgatónk esetében ez a katonaiéletbe való beilleszkedést jelenti, a mi értékrendünkhöz való - jó értelemben vett - alkalmazkodást. A mi feladatunk az, hogy olyan értékrendet alakítsunk ki, amellyel belső meggyőződésből tud azonosulni minden fiatal, aki nálunk felvételre jelentkezik.

4. Az esztétikai nevelés kérdésére nem térek ki, mert főiskolánkra vonatkozó elemzése egyéb vonzatait is figyelembe véve a következő cikkem témája lesz.

A felelősségről

Óriási felelősség terhel bennünket azért, mert mi, az oktatásban résztvevő tisztek és polgári alkalmazott tanárok, akik nap mint nap találkozunk a hallgatókkal, mi tudjuk megtenni azokat a javaslatokat, amelyek alapján a tisztképzés megújítása megvalósítható. Mi tudjuk a legjobban, hogy mit kapjon az a fiatal szakmailag, testileg, lelkiileg, aki a tiszti pályát választotta élethivatásul. A szakmai megújulás alapja az országos Repülésügyi Konferencia lehetne.

Saját példából kiindulva ezt a következőkkel indokolhatom: 1979 ősze óta többszáz hallgatót tanítottam. A - véleményem szerint - legszebb tárgyon, a mechanikán kívül sok egyébtre: például kölcsönös bizalomra, illelmeire, tiszteletre, tisztességre, önállóságra, emberi kapcsolatokra, a nagybetűs ÉLETRE.

Erőt adtam nekik az önbizalmuk erősítésével a nehéz feladatok (kollokvium, szigorlat) megoldásához. Mindig szeretettel közeledtem hozzájuk, és ezért mindig szeretetet kaptam cserébe.

Megtanultam, hogyan lehet és hogyan kell hozzájuk viszonyulni ahhoz, hogy az együttdolgozás mindkettőnk számára pozitív élményt jelentsen. Mind ezekért kitüntettek bizalmukkal, megoldandó problémáik felvetésével.

A fentiek alapján a következő megállapításra jutottam: ki kell dolgozni egy ótfogó - szakmai, testi, érzelmi nevelést biztosító - oktatási programot. Amennyiben a MN Társadalompolitikai Főosztálya megbízást adna, főiskolánkra vonatkozóan elvállalnám a program kidolgozását végző team vezetését. A feladat végrehajtásához szükséges eredeti elképzelésekkel, kiváló szervező képességgel, valamint kellő önbizalommal rendelkezem.